



Αποστόλης Βουλγαράκης
Γεωπόνος MSc Γ.Π.Α.
Εξωτερικός συνεργάτης ΕΛΓΟ-Δήμητρα
Ινστιτούτο Ελιάς Υπ/κών φυτών και Αμπέλου
Ερευνητική Μονάδα GIS Γ.Π.Α.

Αποστόλης
Βουλγαράκης



Video



Ο ρόλος των αρδευτικών δικτύων στον επανασχεδιασμό του Πρωτογενούς Τομέα

Γενικά

Ακούγοντας τον τίτλο της σημερινής συνάντησης σχετικά με τον επανασχεδιασμό του πρωτογενούς τομέα, το κομμάτι της άρδευσης θα μπορούσε να προσεγγιστεί από διάφορες οπτικές όπως : σύγχρονες αρδευτικές τεχνικές, διαχείριση αρδευτικών πόρων αντιμετώπιση φαινόμενων λειψυδρίας κτλ. Ωστόσο επίσης πολύ σημαντικό θέμα που απασχολεί τον πρωτογενή τομέα είναι η διαχείριση των συλλογικών αρδευτικών δικτύων.

Πυλώνες Ανάπτυξης Πρωτογενή Τομέα

Για την ύπαρξη πρωτογενούς τομέα σε μια Περιοχή κρίνεται απαραίτητο να υπάρχουν κάποιοι βασικοί πυλώνες πάνω στους οποίους γίνεται ο σχεδιασμός και η ανάπτυξη αυτού.

Έδαφος

Συνοπτικά θα μπορούσαμε να πούμε ότι το έδαφος η γη δηλαδή, τα αγροτεμάχια είναι η προϋπόθεση πάνω στην οποία θα ξεκινήσει αυτός ο σχεδιασμός. Η Κρήτης λόγω του έντονου ανάγλυφου της παρέχει συγκεκριμένες εκτάσεις συνεπώς περιορισμένη

καλλιεργούμενη επιφάνεια.

Φυτικό/Ζωικό κεφάλαιο

Επίσης το είδος της καλλιέργειας ή των εκτρεφόμενων ζώων πρέπει να είναι μία επιλογή καλά ζυγισμένη και προσαρμοσμένη στα πρότυπα της Κρήτης.

Κλίμα

Το κλίμα επίσης παίζει ένα πολύ σημαντικό ρόλο ειδικά στις μέρες μας που βρισκόμαστε αντιμέτωποι με την κλιματική αλλαγή.

Νερό

Τέλος το νερό η πηγή της ζωής των ανθρώπων των ζώων και των φυτών. Η πρόσβαση σε ποιοτικό οικονομικό αρδευτικό νερού αποτελεί βασική προτεραιότητα για την ύπαρξη πρωτογενούς τομέα

Ο Ρόλος των Αρδευτικών Δικτύων

Η ύπαρξη αρδευτικών δικτύων θεωρείται ως κάτι αυτονόητο και προφανές για τους περισσότερους παραγωγούς. Ωστόσο πίσω από αυτό κρύβεται μία περίπλοκη εξίσωση

Τα συλλογικά αρδευτικά δίκτυα είναι υδραυλικά συστήματα που έχουν ως σκοπό να μεταφέρουν το νερό από το σημείο υδροληψίας (φυσική ή τεχνητή λίμνη, εκτροπή ποταμού, γεώτρηση) στην αρδευτική περίμετρο και να το διανέμουν στις διάφορες αρδευτικές μονάδες

Κατά την μελέτη και τη κατασκευή τέτοιων έργων λαμβάνονται υπόψη παράγοντες που σχετίζονται με την περιοχή εφαρμογής όπως κλιματολογικοί εδαφολογικοί τοπογραφικοί υδρολογικοί κοινωνικοοικονομικοί κ.α. καθώς επίσης και παράγοντες που αφορούν τις αναμενόμενες τεχνικές άρδευσης, τα καλλιεργητικά πρότυπα και τα υδραυλικά χαρακτηριστικά του δικτύου. Ωστόσο πολλοί από τους παράγοντες παρουσιάζουν κάποια μεταβλητότητα σε σχέση με το χρόνο και έτσι επέρχονται στο δίκτυο κάποιες αστοχίες σε σχέση με τις αρχικές υποθέσεις του σχεδίου.

Η Κρήτη είχε το προνόμιο συνεπώς από το 1970 να σχεδιάζει και να κατασκευάζει δίκτυα κλειστών αγωγών να εφαρμόζει αναδασμούς, να χρησιμοποιεί πρώτη μεθόδους μικροάρδευσης, καθώς επίσης να χρησιμοποιείται υδρομετρητές. Εκτοτε τα αρδευτικά έργα περιορίστηκαν στο κομμάτι της συντήρησης αφήνοντας τις εξελίξεις να περνάνε

Θεσμική και Διοικητική Διαχείριση Αρδευτικών Έργων

Η διαχείριση των συλλογικών έργων γίνεται από τους οργανισμούς Εγγείων Βελτιώσεων (ΤΟΕΒ και ΓΟΕΒ).

Οι οργανισμοί αυτοί επικουρούνταν από την Υπηρεσία Εγγείων Βελτιώσεων του Υπουργείου Γεωργίας που είχε και τη γενική εποπτεία της σωστής λειτουργίας των έργων. Βασικό νομοθετικό πλαίσιο που διέπει την λειτουργία αυτών των οργανισμών είναι ένα βασιλικό διάταγμα του 1958

Η ψήφιση όμως του νόμου που διέπει τη διαχείριση των υδατικών πόρων σε συνδυασμό με το νόμο 2218/94, «Περί Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης» και το νόμο 2503/97 «Περί Διοίκησης, Οργάνωσης, Στελέχωσης της Περιφέρειας και άλλες διατάξεις» έχουν δημιουργήσει ένα πλέγμα αρμοδιοτήτων σε διάφορους φορείς (Υπ. Ανάπτυξης, ΥΠΕΧΩΔΕ, Υπ. Γεωργίας κα.) με αποτέλεσμα, λόγω και της μη έκδοσης βασικών προεδρικών διαταγμάτων, την εμφάνιση δυσλειτουργιών στη διαχείριση των υδατικών πόρων.

Με τον νόμο περί αποκέντρωσης καταργήθηκαν οι περιφερειακές υπηρεσίες των Εγγείων Βελτιώσεων του Υπουργείου Γεωργίας και οι αρμοδιότητές τους περιήλθαν στις υπηρεσίες της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης (Ν.Α). Με τις αλλαγές αυτές δεν υπάρχει υπηρεσία του Υπουργείου Γεωργίας που να συντονίζει τις υπηρεσίες στα θέματα διαχείρισης των υδατικών πόρων και διοίκησης-λειτουργίας των Εγγειοβελτιωτικών έργων.

Αποτέλεσμα αυτού του γεγονότος είναι να ανακύπτουν συχνά προβλήματα συντονισμού στη διαχείριση των υδατικών πόρων, όπως προγραμματισμού μελετών και διοίκησης-λειτουργίας των έργων.

Η παραπάνω πολυπλοκότητα περιγράφει και τη δυσκολία λειτουργίας των φορέων και ένα μεγάλο μέρος της αρδευτικής κρίσης που ταλανίζει το νησί μας

Οργάνωση και Λειτουργία Αρδευτικών Δικτύων



Γενικά ένα αρδευτικό δίκτυο περιγράφεται σχηματικά ως μία κυκλική σχέση που περιλαμβάνει:

- Δεδομένα όπως η καλλιέργειες η τοπογραφία η πηγή υδροδότησης είναι κάποια από τα στοιχεία που λαμβάνονται υπόψιν.
- Το πιο δύσκολο κομμάτι παλαιότερα λόγω υλικών και μέσων ήταν η κατασκευή. Εξακολουθεί να είναι και στις μέρες μας το πιο δύσκολο λόγω γραφειοκρατίας.
- Η διαχείριση είναι το κομμάτι της συντήρησης και της οργάνωσης λειτουργίας θα πρέπει να περιλαμβάνει εκτός των άλλων τη συγκράτηση του χαμηλού κόστους του αρδευτικού νερού.

• Τέλος είναι η ανάταξη και ο εκσυγχρονισμός
Ανάταξη – Εκσυγχρονισμός

Ο επανασχεδιασμός που σήμερα συζητάμε στην ορολογία των αρδευτικών δικτύων συχνά αναφέρεται ως ανάταξη εκσυγχρονισμός και αναδιάρθρωση. Οι έννοιες της ανάταξη του εκσυγχρονισμός και της αναδιάρθρωση του δικτύου προϋποθέτουν οι σχεδιαστές και οι διαχειριστές να έχουν επαρκή γνώση σχετικά με την συμπεριφορά του συστήματος ώστε όταν υπάρχει αλλαγή σε αυτό που έχει υποτεθεί να είναι σε θέση να επέμβουν προς όφελος τόσο των καλλιεργητών όσο και του δικτύου.

Σε μία περιφέρεια όπως η Κρήτη με γηρασμένα δίκτυα και έντονες αλλαγές τα τελευταία χρόνια, ο εκσυγχρονισμός των δικτύων κρίνεται απαραίτητος για

την διατήρηση της αξιοπιστίας των δικτύων
Προτάσεις Βελτίωσης

- Κεντρικός Σχεδιασμός : αλλαγή θεσμικού πλαισίου και νομοθεσίας για την διαχείριση και λειτουργία των αρδευτικών έργων.
- Έργα ταμίευσης επιφανειακού νερού.
- Εμπλουτισμός υδροφόρου ορίζοντα.
- Αντικαταστάσεις παλαιών δικτύων για μείωση απωλειών.
- Ενίσχυση του αισθήματος της ατομικής ευθύνης των παραγωγών.
- Έργα εκσυγχρονισμού δικτύων σε κλίμακα παραγωγού.
- Εφαρμογές σύγχρονων μεθόδων άρδευσης

